

PYHÄRANNAN KUNNAN TARKASTUSLAUTAKUNNAN ARVIOINTIKERTOMUS VUODELTA 2019

Tarkastuslautakunta 20.5.2020
Kunnanvaltuusto 1.6.2020

Johdanto

Tässä arviointikertomuksessa tarkastuslautakunnan arvioinnin kohteena on tilivuosi 1.1.-31.12.2019.

Tarkastuslautakunnan toiminta ja kokoukset

Lautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunnan kokoonpano 5.6.2017 alkaen (suluissa kokousten määrä, joihin osallistunut edellisen tilinpäätöksen valtuustokäsittelyn 3.6.2019 jälkeen):

Varsinainen jäsen	Henkilökohtainen varajäsen
Iiris Peltomaa, puheenjohtaja (5)	Petri Rantanen
Veikko Fredriksson, varapuheenjohtaja (1)	Kati Veijonaho (4)
Taija Malmsten, jäsen (4)	Heikki Vainio (1)

Tarkastuslautakunta on kokoontunut yllämainitussa kokoonpanossaan 3.6.2019 jälkeen viisi kertaa: 3.10.2019, 28.11.2019, 13.2.2020, 28.4.2020 ja 20.5.2020. Kaksi viimeksimainittua kokousta on ollut sähköisiä Teams-kokouksia.

Kunnanvaltuusto valitsi kokouksessaan 3.4.2017 tilintarkastajaksi toimikaudelle 2017-2020 JHTT-yhteisö BDO Audiator Oy:n. Tilintarkastajana vuoden 2019 osalta on toiminut HT, JHT Kirsi Ehrlund.

Tilintarkastaja on toiminut lautakunnan kokousten pöytäkirjanpitäjänä sekä osallistunut kokousten valmisteluun, esityslistojen laatimiseen sekä arviointikertomuksen valmisteluun.

Esteellisyydet

Tarkastettavan tilivuoden aikana ei tarkastuslautakunnan jäsenillä ole todettu esteellisyyksiä.

Lautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on hyväksynyt toimikautensa alussa arviointisuunnitelman ja työohjelman. Vuoden 2019 arvioinnin painopistealueiksi päätettiin kunnan hallinto ja tekninen toimi.

Tarkastuslautakunta on kokouksissaan kuullut asiantuntijoina johtoryhmän jäseniä. Kukin asiantuntija on antanut katsauksen vastuualueensa toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä muista tarkastuslautakunnan esille ottamista kysymyksistä.

Asiantuntija	Aiheet
Harri Hiitiö, vt. kunnanjohtaja	Kunnan toiminnallinen ja taloudellinen katsaus
Jukka Haapala, talous- ja hallintojohtaja	Kunnan toiminnallinen ja taloudellinen katsaus Vuoden 2019 tilinpäätös
Olli Lahtonen, rakennustarkastaja	Elinvoima Tekniset tukipalvelut
Hanna Piironen, palvelu- ja kehityspäällikkö	Senioripalvelut

Tarkastuslautakunta on perehtynyt tilikauden aikana kunnassa laadittuihin toimielinten pöytäkirjoihin, toiminnan ja talouden raportteihin sekä tilinpäätökseen vuodelta 2019.

Kuntalaissa (410/2015, 84§) on määritelty luottamushenkilöt ja viranhaltijat, joiden on ilmoitettava julkisesti sidonnaisuuksistaan. Säännöstä on sovellettu 1.6.2017 alkaen ja tarkastuslautakunta on sidonnaisuusilmoitusten rekisterinpitäjä. Tarkastuslautakunta on saattanut sidonnaisuusrekisterin tiedoksi kunnanvaltuustolle 9.12.2019, minkä lisäksi sidonnaisuusrekisteri on nähtävillä kunnan verkkosivuilla.

Valtuuston asettamat tavoitteet

Toiminnalliset tavoitteet – Elinvoima- ja kehityspalvelut

Yhdyskuntapalvelut

Kaavateiden kunnossapito on ollut haasteellista ja urakoitsijoiden löytäminen on vaikeaa, mutta sopimukset on saatu tehtyä kaikille alueille. Urheilualueita on pidetty kunnossa pääosin urheiluseurojen toimesta. Katuvalaistusta on saneerattu, työ jatkuu vielä vuonna 2020.

Maa- ja metsätilat

Toimintatuotot ylittyneet yli 81000 euroa. Vuodelle 2018 budjetoituja tuottoja kirjaantui vasta vuodelle 2019 hakkuiden siirtymisen vuoksi.

Rakennusvalvonta

Rakentaminen oli edellistäkin vuotta hiljaisempaa, ja toimintatuotot ovat jääneet alle tavoitteen. Lupapiste on ollut käytössä. ICT-palvelut ovat suurin tekijä toimintakulujen ylityksessä.

Ympäristönsuojelu

Kunta oli mukana auttamassa Puhdas Mannervesi –yhdistyksen perustamista. Ongelmajätekeräys on vakiintunut toimintamuodoksi. Määräyksiä on tarkistettu, ja lisäpäivityksiä niihin vielä tarvitaan.

Yksityistiet

Lakimuutoksen johdosta vuosi 2019 oli viimeinen vuosi jolloin viranomaistoiminnan johtokunta käsitteli tieasioita.

Vesihuoltolaitos

Suurin osa vuotta on toimittu ostoveden varassa. Omien vedenottamoiden saamiseksi käyttöön vuonna 2020 on tehty toimenpiteitä. Tulot eivät ole kasvaneet asiakasmäärän kasvun suhteessa.

Toiminnalliset tavoitteet - Hyvinvointi

Terveyspalvelut

Sekä Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiriin että Uudenkaupungin terveyspalvelujen toteutuma alittivat talousarvion.

Lapsiperheiden palvelut

Palvelujen ostot ovat lisääntyneet. Ennaltaehkäisevään työhön on pyritty panostamaan entistä enemmän.

Senioripalvelut

Asiakasmäärät ovat pysyneet melko samalla tasolla ja toimintakulut ovat pysyneet talousarviossa. Kotihoitoa on kyetty tarjoamaan tarvittaessa nopealla aikataululla ja palveluasumiseen on voinut siirtyä tarvittaessa nopeasti. Omaishoitajien määrä on noussut muutamilla henkilöillä, ja vapaat on toteutettu pääsääntöisesti intervallijaksoina. Vanhusten päivätoimintaa on järjestetty säännöllisesti.

Arjentuen palvelut

Ostopalvelujen kustannukset ovat nousseet palveluasumisen lisääntyneen tarpeen vuoksi. Vammaisten perhehoito ei ole vielä käytössä. Kotitalouksille annetut avustukset, kuten asunnon muutostyöt, ovat nousseet.

Toimeentuloturva

Täydentävää ja ehkäisevää toimeentuloa on myönnetty kriteerien täytyessä. Asiakkaiden kanssa tehdään asiakassuunnitelma, ja kuntouttavaa työtoimintaa on järjestetty tarpeen mukaan. Työllistämispalveluita on tarjottu kohderyhmään sopiville henkilöille ja yhteistyötä TE-keskuksen kanssa on tehty. Työmarkkinatuen kuntaosuus pysynyt keskiarvallisesti edellisen vuoden tasolla.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuspalvelua on tuotettu kolmessa päiväkodin yksikössä sekä yhden perhepäivähoitajan voimin. Toimintayksiköihin tehtiin rakennemuutoksia syksyllä osaamispalvelupäällikön irtisanoutumisen vuoksi. Ihodessa toiminta on jatkunut väistötiloissa. AVI teki Satakielen väistötiloihin tarkastuksen loppuvuonna 2019. Sijaistarve on ollut ajoittain runsasta, mutta alkuperäisessä budjetissa on pysytty.

Esiopetus

Esiopetusta on annettu koulujen yhteydessä joko itsenäisenä ryhmänä tai integroituna esi- ja alkuopetuksen ryhmänä. Vastuualue on pysynyt talousarviossa.

Perusopetus

Osaamispalvelupäällikkö irtisanoutui syksyllä 2019, ja kouluissa palattiin koulunjohtajakäytäntöön. Koulupsykologipalvelut on ostettu ulkoiselta toimijalta. Kuraattoripalvelut tuotetaan omana tuotantona. Talousarviossa on pysytty ja toiminnallisissa tavoitteissa on onnistuttu henkilövaihdoista huolimatta.

Toisen asteen koulutus

Pyhärannassa ei ole järjestetty toisen asteen koulutusta. Kuluja entisestä toiminnasta on eläkekulujen muodossa.

Liikunta ja urheilu

Liikuntatoimintaa järjestettiin kunnan resursseilla sekä yhteistyössä seurojen ja yhdistysten kanssa. Kunnan järjestämä liikunta oli suunnattu pääasiassa ikäihmisille sekä lapsille. Erilaisia liikuntatapahtumia järjestettiin.

Tärkeimmät toiminnalliset tavoitteet toteutuivat. Budjetti ylittyi 6,5%.

Nuorisotyö

Nuorisotilatoimintaa on järjestetty Ihodessa ja Rohdaisissa viikottain. Ihoden kävijämäärät laskivat loppuvuonna. Kesätoimintaa ja retkiä järjestettiin. Nuorisotiloihin tehtiin hankintoja. Etsivää nuorisotyötä on toteutettu, ja siihen on saatu avustus. Budjetti ylittyi 16,4%.

Kulttuuritoiminta

Kulttuuritoiminta on pieni vastuualue. Toimintaa oli aiempaa enemmän, koska kulttuuritoimintaa saatiin lisättyä paikallisten toimijoiden kanssa. Budjetti alittui hieman.

Kirjastotoiminta

Toiminta ollut vilkasta ja monipuolista. RFID-koodaus on aloitettu.

Kirjallisuuteen, kuljetuskustannuksiin ja ICT-toimintoihin meni budjetoitua enemmän rahaa.

Muu koulutus

Opistojen tarjonta pohjautuu Vakka-Opiston ja Vakka-Suomen musiikkiopiston tarjontaan. Vakka-Opisto tarjosi Pyhärannan kunnalle mahdollisuutta tuottaa osastonjohtajan tehtävät.

Talousarviossa on pysytty hyvin.

Toiminnalliset tavoitteet - Tukipalvelut

Rahoitus

Verotulot toteutuneet arvioituna pienempinä, valtionosuudet hieman arvioituna suurempina. Miljoonan euron kuntatodistustlaina uusittiin.

Keskusvaalilautakunta

Eduskuntavaalien ja eurovaalien 2019 järjestelyt toteutettiin.

Tarkastuslautakunta ja tilintarkastus

Tarkastuslautakunnan ja tilintarkastuksen toiminta on toteutunut talousarvion mukaisesti.

Yleinen hallinto

Yleisen hallinnon toimintakulut sekä –tuotot toteutuivat alle talousarvion.

Tuki- ja hallintopalvelut

Toimintakate on ylijäämäinen talousarvioon nähden.

Hallinto on tarjonnut palvelua henkilökunnalle, kuntalaisille ja muille yhteistyökumppaneille.

Talousasioiden, henkilöstöasioiden ja hankintojen osaamisen jakamista sisäisesti on painotettu.

Toiminnalliset tavoitteet – Tekniset tukipalvelut

Toimitilapalvelut

Rakennuksissa jouduttiin tekemään kunnostustoimenpiteitä, joista kaikkiin ei oltu osattu talousarviossa varautua. Palkkakustannuksissa ja ostoissa on talousarvio ylitetty.

Taloudelliset tavoitteet

Tuloslaskelman (ulkoisen) mukaiset toimintakulut olivat 11,9 miljoonaa euroa (toteutumaprosentti talousarvioon verrattuna 94,63 %). Toimintakulut pienenevät 0,1 milj. euroa vuoden 2018 tilinpäätökseen verrattuna.

Ulkoisia toimintatuottoja kertyi yhteensä 1,15 miljoonaa euroa (toteutuma 116,19 %). Toimintatuotot vähenivät 0,04 milj. eurolla vuoteen 2018 verrattuna.

Verotuloja kertyi 8,4 miljoonaa euroa, joka oli 0,24 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa arvioitiin. Vuodesta 2018 verotulot laskivat 0,01 milj. eurolla.

Valtionosuuksia kertyi 3,4 miljoonaa euroa, ja ne olivat 102,68 % verrattuna talousarvioon.

Kunnan vuosikate oli 1,09 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Talousarviossa vuosikate oli arvioitu 0,42 milj. euroa ylijäämäiseksi.

Vuoden 2019 tulos oli 0,62 milj. euroa. Vuoden 2018 tulos oli 0,63 milj. euroa. Kertynyttä ylijäämää on vuoden 2019 taseessa yhteensä 1,613 milj. euroa (0,97 milj. euroa v. 2018).

Kunnan lainakanta on 2,3 miljoonaa euroa eli 1.159 euroa/asukas (vuonna 2018 se oli 1.272 euroa/asukas). Kunnalla on käytössä yhden miljoonan euron kuntatodistuslaina (sisältyy lainakannan lukuun). Kuntatodistuslaina uusittiin joulukuussa 2019. Ensimmäisen kerran se otettiin vuoden 2016 lopussa maksuvalmiuden heikentyessä. Vuonna 2017 kuntatodistuksen limiittiä nostettiin kahteen miljoonaan euroon, mutta korotusta ei ole ollut tarpeen käyttää tilikausien 2018 ja 2019 aikana.

Hyvänä omavaraisuusasteena voidaan pitää keskimääräistä 70 % omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta kunnalle. Pyhäjärven kunnan omavaraisuusaste on 61,4 % (vuonna 2018 se oli 59,6%).

Investoinnit

Kunnan investointien nettomenot olivat yhteensä 1,154 milj. euroa. Talousarviossa investointien nettomenot olivat 1,389 milj. euroa.

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta on -0,97 miljoonaa euroa. Negatiivinen arvo ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassaolevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa. Tunnusluku ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Poistoista

Tilikauden poistot 0,49 milj. euroa (0,62 milj. euroa v. 2018). Poistot pienenevät 0,13 milj. euroa edellisestä tilikaudesta. Tilikaudella 2018 poistettiin kertapoistona tulipalossa vaurioitunut päiväkotikielinen Satakieli. Poistosumma oli 0,11 milj. euroa.

Talouden tasapainottamisen arviointi

Pyhäjärven kunnalla on vuonna 2019 taseessa edellisten tilikausien ylijäämää 0,99 milj. euroa. Vuoden 2019 tilinpäätös osoittaa ylijäämää 0,622 milj. euroa, jolloin ylijäämää kertyy yhteensä 1,613 milj. euroa. Pyhäjärven kunnan konsernitase on myös ylijäämäinen yhteensä 2,38 milj. euroa.

Kuntalain 115§ mukaista tasapainottamisvelvoitetta ei näin ollen ole tarvetta soveltaa vuoden 2021 talousarvion valmistelussa.

Yhteenveto

Tarkastuslautakunnan arvion mukaan kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat pitkälti toteutuneet. Joihinkin kysymyksiin lautakunta kuitenkin haluaa ottaa tässä arviointikertomuksessa kantaa.

Yksi suurimmista ongelmista on ollut Ihoden päiväkotihankkeen pitkittyminen. Kohtuuttoman pitkäksi ja monivaiheiseksi laajennut prosessi on ollut osaltaan epäonnisten sattumien summa, mutta selvästi havaittavissa olevat ongelmat sekä päätöksentekokulttuurissa että viestinnässä ovat pahentaneet asiaa entisestään. Palvelujen käyttäjät, eli kuntalaiset, ovat olleet epätietoisia ja kunnan maine on kärsinyt.

Osittain tietyt ongelmat ja joidenkin asioiden hidas eteneminen ovat johtuneet myös kunnan henkilöstön vaihtuvuudesta, ja ongelmien esillä oleminen julkisuudessa puolestaan hankaloittaa rekrytointeja. Tarkastuslautakunta suosittelee, että tästä asiasta käytäisiin luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden välistä keskustelua, jossa pyrittäisiin löytämään ratkaisuja.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että vuoden 2021 talousarviota ja toimintasuunnitelmaa laadittaessa kiinnitetään huomiota luottamushenkilöiden koulutukseen ja perehdyttämiseen. Samoin ICT-järjestelmiä tulisi hyödyntää luottamushenkilötoiminnassa paremmin, jotta mm. koulutusta, kokouksia ja iltakouluja voitaisiin järjestää sähköisesti aina tarvittaessa. Tämä parantaisi tarkastuslautakunnan mielestä päätöksenteon ja viestinnän laatua sekä edistäisi avoimuutta ja yhteishenkeä. Lisäksi mahdollisiin kevään 2020 koronaviruspandemian kaltaisiin poikkeusoloihin voitaisiin jo valmiiksi varautua paremmin.

Kunnan viestintää kehitettäessä tulee lautakunnan mielestä kiinnittää huomiota tietojen ajantasaisuuteen, helppoon löydettävyyteen, kieliasun selkeyteen sekä viestinnän vastuuttamiseen niin ettei ylimääräisiä viiveitä synny. Siinä määrin kuin ongelmat viestinnässä johtuvat resurssien puutteesta, tähän asiaan tulisi etsiä toimiva ratkaisu.

Myös hallintosäätöä kannattaa lautakunnan mielestä tarkastella siten, että se tukisi nykyistä paremmin mm. sähköistä päätöksentekoa.

Valtuuston vuosille 2017-2021 hyväksymä strategia on toteutunut osittain, mm. koulutuksen kolmitoimipisteisyyden säilymisen osalta. Myös taloudellinen tilanne on strategian laatimisajankohdan jälkeen kohentunut. Sen sijaan veroprosentti on edelleen korkea, eikä asukasluvun kasvu ole toteutunut toivotulla tavalla. Strategian toteutumisen seuranta tulisi jatkossa lisätä, ja strategiaa päivittää tarvittaessa paremmin seurattavaksi.

Tarkastuslautakunta toteaa, että on suorittanut lakisääteisen arviointitehtävänsä, yhtyy tilintarkastajan lausuntoon tili- ja vastuuvapauden myöntämisestä sekä jättää tämän arviointikertomuksen kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Pyhärannassa 20.5.2020

Iiris Peltomaa
puheenjohtaja

Taija Malmsten
jäsen

Kati Veijonaho
varajäsen

Tarkastuslautakunnan arviointikertomus / 20.5.2020

Pyhärannan kunta | Pajamäentie 4 | 23950 PYHÄRANTA
puh 02 838 3400 | fax 02 825 8162 | kunta@pyharanta.fi
www.pyharanta.fi | www.pyharantaan.fi

VISMA Sign
www.vismasign.com